

УДК 387.14:364-43

Палагнюк Юліана Вікторівна

професор кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки
Чорноморського національного університету
імені Петра Могили (м. Миколаїв),
доктор наук з державного управління, доцент

Сиса Аліна Дмитрівна

студентка спеціальності «Соціальна робота»
Чорноморського національного університету
імені Петра Могили (м. Миколаїв)

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

Анотація. У статті висвітлено передумови професійної підготовки та становлення соціального працівника нового покоління, формування високопрофесійної особистості в умовах європейської інтеграції, підвищення ефективності та якості освіти, та пошук нових форм і методів удосконалення професійної майстерності майбутніх соціальних працівників у процесі навчання у ВНЗ.

Ключові слова: соціальна робота; державне управління; фахівець із соціальної роботи; професійна підготовка; психологічна готовність; європейська інтеграція.

Палагнюк Ю.В., Сыса А.Д. Подготовка будущих социальных работников в условиях европейской интеграции Украины

Аннотация. В статье освещены предпосылки профессиональной подготовки и становления социального работника нового поколения, формирование высокопрофессиональной личности в условиях европейской интеграции, повышение эффективности и качества образования, поиск новых форм и методов совершенствования профессионального мастерства будущих социальных работников в процессе обучения в ВУЗе.

Ключевые слова: социальная работа, государственное управление; специалист по социальной работе, профессиональная подготовка, психологическая готовность, европейская интеграция.

Palagnyuk Y.V., Sysa A.D. Preparation of future social workers in the conditions of european integration of Ukraine

Annotation. The article covers the peculiarities of vocational training of future social worker of the new generation, the formation of professional identity in the context of European integration of Ukraine, the increase of the efficiency and quality of education, the search for new forms and methods of improvement of professional skills of future social workers in the learning process at the university. It is concluded that there is the necessity of changes in the character of social worker's training taking into consideration the European practice in this sphere. For instance, it is needed to increase teaching hours, firstly, for internship of student during his/her studies at the university, secondly, for learning foreign languages, especially languages of the EU member-states. Academic mobility of both students and teachers with the EU member-states' universities as well as study of Ukrainian students according to the programs of "double diploma"

of Ukrainian and the EU member-states' university should become the priority direction of future social worker's training.

Key words: social work, social work specialist, vocational training, psychological readiness, European integration.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Питання підготовки майбутніх соціальних працівників стає все більш актуальним для України після початку реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС) і потребує впровадження європейських соціальних та освітніх стандартів. Тому виникає потреба вивчення європейського досвіду підготовки майбутніх соціальних працівників для вироблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення цієї сфери в Україні, роль і значення якої для нашої держави на сучасному етапі є значно нижчою ніж у державах-членах ЄС, що мають довгу історію та практику підготовки соціальних працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему підготовки соціальних працівників в умовах європейської інтеграції розглядали в своїх роботах В. Бочелюк, Л. Герасіна, Б. Гершунський, М. Дьяченко, Л. Кандибович, В. Моляко, А. Щербаков та ін. Теоретичні аспекти аналізу освітніх систем, методика аналітичних порівнянь є предметом досліджень К. Корсака, В. Зубка.

Значну кількість праць вітчизняних учених присвячено процесу адаптації національної системи освіти до Болонського процесу. Так, загальним проблемам модернізації освіти й інтеграції України в європейський простір присвячено праці М. Згуровського, В. Байденко, В. Кременя та багатьох інших учених.

Виділення не вирішених раніше аспектів загальної проблеми. Попри значну кількість наукових розробок з теми європейської інтеграції та підготовки майбутніх соціальних працівників, проблема підготовки соціальних працівників до професійної діяльності в умовах європейської інтеграції сучасної України не знайшла достатнього висвітлення й тому потребує окремої уваги.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження – виявлення нових тенденцій щодо формування професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у процесі європейської інтеграції.

Виклад основного матеріалу. Для сучасної України, головним зовнішньополітичним пріоритетом якої є набуття членства в ЄС, важливим завданням сучасної системи освіти є підготовка кваліфікованого, психологічно готового до професійної діяльності та конкурентоспроможного фахівця. Він має не лише володіти певним рівнем знань, умінь і навичок, але й мати можливість застосувати їх на практиці для успішного досягнення поставленої мети. За таких умов якісна професійна освіта має забезпечувати формування сукупності інтегрованих знань, умінь та якостей особистості – підготовку фахівця як у професійному, так і в психологічному контексті [9, с. 57].

Потреба у вищій освіті сьогодні набуває особливо вираженого соціального забарвлення, оскільки отримання вищої освіти в багатьох країнах розглядається як символ добробуту: краща освіта зумовлює більшу конкурентоспроможність на ринку праці і, відповідно, кращий дохід, соціальний статус, можливості збереження і зміцнення здоров'я, свободи життєвого вибору [21, с. 12]. У вищій освіті реалізуються також соціальні потреби людей, їхні прагнення до дальшого духовного та інтелектуального розвитку [18, с. 51-52]. Більше того, кінцевим результатом подання освітньої інформації має бути підвищення європейської культурної ідентичності та інтеграція до загальноєвропейського інтелектуального процесу, адже студентський вік – це вік активного становлення та самовизначення особистості [1, с. 17].

Як наголошує С. Максимець, той бік професії, що уявляється особистістю як найбільш суб'єктивно значущий, стає ядром організації всього способу життя людини. Тому весь простір варіантів вибору визначається системою особистісно значущих цінностей, через які особистість приймає певну професію як «свою». У процесі професійного становлення означені цінності

перевіряються, доповнюються, набувають особистісного смислу, а сама особистість набуває образу представника цієї професії [10, с. 77].

Зважаючи на вищевикладене, актуалізується підготовка майбутнього соціального працівника в освітній системі України.

Соціальна робота – це унікальна професія системи «людина-людина», вимагає від фахівця володіння ґрунтовними знаннями, уміннями та навичками, розвитком відповідних професійних та особистісних якостей, високим рівнем сформованості психологічної готовності до професійної діяльності [21, с. 114]. Фахівець із соціальної роботи – це особа, яка має потрібні інтелектуальні, моральні, особистісні якості для виконання особливого, інтегрованого, універсального виду діяльності у соціальній сфері [20, с. 22]. Більше того, професійна підготовка майбутніх соціальних працівників є необхідною передумовою їхнього становлення як професіоналів – соціально компетентних, психологічно зрілих особистостей, які володіють високою фаховою майстерністю, сучасним світоглядом, потребою розширювати і поглиблювати власну компетентність [18, с. 32-33].

Практика країн ЄС підтвердила тезу про те, що освіта – це потужне знаряддя для формування майбутнього кожної держави. Саме освіта спроможна створити кваліфіковану і творчу робочу силу, здатну брати участь у сучасній наукомісткій економіці. Тому інтеграція країн ЄС супроводжується формуванням спільного освітнього і наукового простору та розробленням єдиних критеріїв і стандартів у цій сфері в масштабах усього ЄС. Головна мета цього процесу – консолідація зусиль наукової та громадськості й урядів країн-членів ЄС для підвищення конкурентоспроможності європейської системи науки і вищої освіти у світовому вимірі, а також для підвищення ролі цієї системи в суспільних перетвореннях [19, с. 138-142].

Підписання Україною Болонської декларації, що спрямована на структурне реформування національних систем вищої освіти й створення єдиного європейського освітньо-наукового простору, становить собою один із

напрямок інтеграції України в Європу. У зв'язку з цим участь вищої освіти України в болонських перетвореннях має бути спрямована на її перспективний розвиток і набуття нових європейських ознак [24, с. 8–10]. Більше того, уходження вищої освіти України в єдиний освітній та науковий простір Європи на засадах Болонської декларації є для українського суспільства важливим і необхідним через потребу підвищення ефективності та якості освіти, а також вирішення проблем конкурентоздатності українських вищих навчальних закладів та їх випускників на європейському та світовому ринку праці [4, с. 8–10].

Своєю чергою участь у Болонському процесі дасть українському ринку освітніх послуг такі переваги: підвищення якості національної вищої освіти на основі впровадження загальноєвропейських вимог до освітніх програм і процедур, критеріїв атестації й акредитації вищих навчальних закладів; поширення академічної мобільності студентів і викладачів; значне зростання можливостей студентів слухати курси в різних університетах світу; розширення можливості експортувати українські освітні послуги та підвищити їх конкурентоздатність у світі на основі визнання дипломів про вищу освіту; стимулювання розвитку національних освітніх ресурсів і ринків праці [3, с. 110–113].

Професійну підготовку своєю чергою слід розглядати в контексті розвитку особистості. Формування готовності до професійної діяльності – це не тільки засвоєння навчальних умінь та навичок, але й розвиток психомоторної активності майбутнього студента під час навчальної діяльності, що відбувається за умови розвиненої рефлексії, усвідомлення свого місця в середовищі. Виявлення таких здібностей, як мислення, спостережливість, комунікативність, емоційна стабільність, емпатійність, самоконтроль, наполегливість, сприяють ефективному виконанню професійної діяльності в майбутньому, активізують розвиток студентів під час процесу професійної підготовки (особистість викладача, самовдосконалення, соціально-професійне

виховання), а також застосування в навчальній діяльності прийомів активізації суб'єктності (дискусія, рольова гра, психогімнастика, рефлексивний щоденник, тренінг – соціально-психологічний, особистісного зростання, сензитивності) [16, с. 88-91].

Як зазначено в Державній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), «існуюча в Україні система освіти перебуває в стані, що не відповідає вимогам, які постають перед нею в умовах розбудови української державності, культурного та духовного відродження українського народу. Це виявляється передусім у невідповідності освіти запитам особистості, суспільним потребам та світовим досягненням людства...» [13, с. 6]. Таким чином, потрібно продовжувати реформування системи освіти в Україні на основі залучення європейського досвіду в цій сфері.

Розглянемо вимоги до фахівця соціальної роботи в сучасній Україні під час реалізації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Основні вимоги до фахівця соціальної роботи такі:

1. Компетентність – відповідність рівня знань і вмінь змісту виконуваних посадових обов'язків, а також уміння досягати мети.

2. Професіоналізм – поєднання знань, умінь, досвіду, ухвалення правильних рішень.

3. Психологічна готовність, що виявляється у формі настанов, у вигляді мотиваційної готовності до самореалізації, а також у вигляді різноманітних психологічних властивостей, потрібних для професійної діяльності. Психологічна готовність майбутнього соціального працівника до професійної діяльності в умовах європейської інтеграції визначається як наявність у фахівця знань, умінь і навичок, що дозволяють йому здійснювати свою діяльність з клієнтом на рівні сучасних та інноваційних вимог сучасного суспільства не тільки в Україні, а й за її межами. Здібності соціального працівника до професійної діяльності та його психофізіологічні якості передбачають віддзеркалення психічних процесів (сприймання, пам'ять,

мислення), психічних станів (втома, апатія, стрес, байдужість, тривожність, депресія), уваги як стану свідомості, емоційних і вольових проявів (стриманість, індиферентність, настирливість, послідовність, імпульсивність). Психофізіологічні якості є основою ефективної соціальної роботи.

4. Емоції та почуття мають велике значення в практичній професійній діяльності соціального працівника. Вони збагачують віддзеркалення об'єктивної дійсності і постають у зв'язку з потребами, нахилами та інтересами важливими спонуками до діяльності, регуляторами її активності. Емоційна стійкість пов'язана з тим, що робота з різними за віком, інтересами, рівнем культури чи вихованості людьми викликає потребу пом'якшення чи маскуванню деяких рис власного характеру, зумовлених певним типом темпераменту. Таке регулювання характеру потребує твердої волі, зусилля над собою [12, с. 47-53].

На думку В. Кременя, Україні «треба прагнути до якісної освіти на рівні кращих зразків освіти...» [7, с. 23], а «дуалістичний характер будь-якої національної освіти полягає, з одного боку, у збереженні доброго, міцного коріння національної культури, з іншого – в адекватному оновленні, спрямованому на підготовку особистості до життя в динамічному, взаємозалежному світі» [7, с. 23].

Отже, потрібно, щоб в Україні освіта для майбутніх соціальних працівників стала якісною, на рівні кращих європейських зразків.

Для вищих навчальних закладів України це може бути відбитим в оновлених стандартах змісту освіти національного та загальноєвропейського компонентів з урахуванням тенденції європейського розвитку. У вирішенні проблем професійної підготовки соціальних працівників у системі сучасної вищої освіти можна виокремити такі підходи: 1. Особистісно орієнтовний. 2. Цілісний підхід до організації навчально-виховного процесу. 3. Організація технологічного та творчого підходу. Усі ці підходи в процесі підготовки соціальних працівників взаємозв'язані і взаємообумовлені, відіграють значну

роль у підготовці соціального працівника, а також забезпечують високий рівень фахової підготовки, виявляючи та формуючи в процесі навчання у вищій школі творчу індивідуальність майбутнього соціального працівника [2, с. 92-94].

Стиль поведінки соціального працівника, зумовлений сукупністю його особистісних якостей, його ціннісними орієнтаціями та інтересами, справляє вирішальний вплив на систему відносин, яку він формує. Отже, роль особистісних якостей соціального працівника, безсумнівно, значна в його професійній діяльності. Особистісні якості соціального працівника можна розподілити на три групи: перша – психологічні характеристики, що є складовою здатності до певного виду діяльності; друга – психолого-педагогічні якості, орієнтовані на вдосконалення соціального працівника як особистості; третя – психолого-педагогічні якості, спрямовані на виявлення особистої чарівності [5, с. 51].

Існує ціла система (щоправда часто дещо різна в європейських країнах) психологічних вимог до особистості майбутнього соціального працівника і його загального розвитку. Наприклад, в Австрії – це інтерв'ю з компетентною особою; у Фінляндії – тести двох видів: національні тести регіональної організації здоров'я і соціальної діяльності (тест загальної культури) і тести, що формуються працівниками школи для визначення здібностей до соціальної роботи й рівня володіння шкільною програмою. Процедура цієї групи тестів включає інтерв'ю з соціальним працівником, інтерв'ю з психологом, групову дискусію серед 6-7 кандидатів у присутності двох спостерігачів (соціального працівника і психолога) й особистісні психологічні тести. Натомість у Німеччині вивчається навіть релігійна позиція абітурієнта [15, с. 204].

Уважаємо, що цікавим для нашої держави може бути досвід сусідньої Польщі, яка в нещодавньому минулому більше від «старих» країн-членів ЄС, була схожою на нашу державу. До бажаючих вступити на навчання з метою стати в майбутньому кваліфікованим соціальним працівником ставляться такі вимоги: претендент має бути врівноваженою особою, добре ставитись до інших

людей, цікавитися їхніми проблемами і бути здатним працювати з ними. Претендент має володіти здатністю незалежно мислити й адекватно оцінювати ситуацію, обирати правильне рішення й бути посередником у вирішенні соціальних проблем, мати відповідні моральні якості та бути чесним [15, с. 205].

Загалом науковці дотримуються думки, що студент, який виявив бажання навчатися за спеціальністю «Соціальна робота», має продемонструвати не лише бажання вчитися, але й придатність до роботи як фаховий соціальний працівник. Студенти спеціальності «Соціальна робота» мають продемонструвати володіння такими знаннями і вміннями: комунікабельність (здатність встановлювати контакт з людьми різного віку, уміти долати психологічний бар'єр при спілкуванні); студенти мають бути чесними, увічливими, акуратними; уміти працювати в команді; постійно оновлювати й поглиблювати свої знання, уміння й навички [11, с. 76].

Готовність як кінцевий і закономірний результат навчально-виховного процесу становить собою особистісне утворення взаємопов'язаних компонентів: мотиваційно-ціннісного (особистісного), когнітивного та процесуального (діяльнісного). До цих компонентів належать: теоретична готовність, практична готовність, психофізіологічна готовність, психологічна готовність. Теоретична готовність характеризується достатнім обсягом суспільно-гуманітарних, математичних, фундаментальних економічних і прикладних фахових знань, потрібних у професійній діяльності.

Сформовані знання мають виявлятися в аналітичних, прогностичних, проєктивних і рефлексивних уміннях. Практична готовність характеризується сформованістю на потрібному рівні професійних умінь і навичок, що забезпечать виконання професійних завдань. Психофізіологічна готовність розкриває наявність відповідних передумов для оволодіння професійною діяльністю, сформованість професійно значущих особистісних якостей – організаторських (діловитість, відповідальність, вимогливість, ініціативність,

працездатність, уміння організувати себе); комунікативних (товариськість, справедливість, привітність, доброзичливість, скромність, чуйність, тактовність); перцептивно-гностичних (спостережливість, розуміння інших людей, творче відношення до справи тощо); експресивних (емоційна сприйнятливність і чуйність, оптимізм, почуття гумору, витримка, уміння переконувати тощо). Психологічна готовність розкриває мотиваційно-ціннісне ставлення випускника до праці, яке є основою вибіркової спрямованості на цінності професійної діяльності. Така готовність передбачає наявність емоційно-вольових якостей, що дозволяють особистості розгорнути й підтримувати діяльність, незважаючи на перепони й перешкоди, які можуть виникнути (і виникають) на цьому шляху (свідомої мобілізації вольових зусиль, цілеспрямованості в роботі, здатність до самоуправління та самоорганізації, управління своєю поведінкою). Зрештою психологічна готовність визначає сформовану спрямованість на професійну діяльність [14, с. 99-104].

У результаті вищезазначеного пріоритетним є конвергенція освітніх програм з метою їх відповідності європейським стандартам. Це має підвищити доступ студентів до одержання освіти та практичної підготовки за кордоном, оскільки участь в інтеграційному процесі на ринку освітніх послуг полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті і науці України, поширенні власних культурних і науково-технічних здобутків [23, с. 7-11]. Тому одними з головних складових нової концепції системи вищої освіти мають стати: максимально широке використання в навчальному процесі новітніх інформаційних технологій, що формують фахову та загальнокультурну підготовку спеціалістів; гуманізація освіти як головний чинник дальшої демократизації та поступального розвитку суспільства; заходи з адаптації в умовах європейської інтеграції не мають призвести до відмови від кращих власних традицій [25, с. 71-75].

Таким чином, реформування та вдосконалення системи освіти майбутніх соціальних працівників, навчання та діяльність у напрямку наближення до

стандартів і практики ЄС передбачає такі основні дії: зближення та адаптацію стандартів вищої освіти; залучення представників зацікавлених соціальних партнерів до участі у реформі системи вищої освіти; проходження вишами міжнародної акредитації; вивчення можливостей розвитку людського капіталу в Україні; розширення можливостей молодіжного обміну та навчання молодих науковців; аналіз та перевірка психологічної готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності [6, с. 29].

Висновки з даного дослідження. Отже, основою для формування соціального працівника нового покоління в Україні є зміни в змісті вищої освіти, що передбачають його гуманізацію і диференціацію, розроблення і реалізацію інноваційних технологій навчання, створення спеціалізацій з підготовки соціального працівника за прикладом європейських країн. Крім того, слід акцентувати увагу на потребі змін у характері підготовки соціального працівника, зважаючи на європейську практику у цій сфері. Зокрема, варто збільшувати години – по-перше, на проходження практики студентом спеціальності «соціальна робота» під час його навчання у вищому навчальному закладі, по-друге – на більш поглиблене вивчення студентом іноземних мов, насамперед мов держав-членів ЄС.

Перспективи подальших розвідок. Пріоритетним напрямком підготовки майбутніх соціальних працівників має стати академічна мобільність як студентів, так і викладачів з вищими навчальними закладами держав-членів ЄС, а також навчання українських студентів за програмами так званих «подвійних дипломів» українського та навчального закладу держави-члена ЄС. Ці заходи, на нашу думку, мають допомогти формувати такі професійні навички та вміння в майбутнього соціального працівника, які б забезпечували його готовність до роботи в Україні в умовах європейської інтеграції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бузько І. Р. Розвиток ринку освітніх послуг в Україні в умовах глобалізації [Текст] / І.Р.Бузько, В. Л. Бабаєвська // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. – Вип. 24. – Донецьк: ДонНТУ, 2004. – 179 с.

2. Вища освіта України – Європейський вимір: стан, проблеми, перспективи. Матеріали до підсумкової колегії МОНУ. // Вища школа. – 2008. – № 4–7. – С. 88–125.
3. Герасіна Л. М. Вища школа: реформування в демократичному суспільстві: Навчальний посібник / Герасіна Л. М., Ятченко А. Д. – Харків: Арта, 2013. – 276 с.
4. Джура О. Болонський процес як прояв модернізації освіти / О. Джура // Вища освіта України. – 2012. – № 4. – С. 6 - 12.
5. Диагностика профессиональных способностей, система профессионального отбора социальных педагогов и социальных работников / Келасьев В. Н. и др. – М., 1994. – 127 с.
6. Дмитриченко М. Ф. Болонському процесу - альтернативи немає / Дмитриченко М. Ф. // Науково- практична конференція науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів та структурних підрозділів університету. - К.: НТУ, 2009. – 514 с.
7. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
8. Журавський В. С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти [Текст] / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. – К.: Політехніка, 2012. – 200 с.
9. Кононенко П. П. Українська освіта у світовому часопросторі / Кононенко П. П. // Українознавство. – 2006. – № 3. – С. 57- 63.
10. Максимець С. М. Місце емпатії в професіограмі вчителя / С. М. Максимець // Психологія: зб. наук. праць НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Вип. 4(7). – К., 1999. –134 с.
11. Максименко С. Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури : навч. посіб. для вищої школи / Максименко С. Д. – К.: Наукова думка, 1999. – 216 с.
12. Маркова А. К. Психология профессионализма работников социальной сферы А.К.Маркова. - Издательство: Международный гуманитарный фонд «Знание» 2004. – 214 с.
13. Національна доктрина розвитку освіти у ХХІ столітті // Освіта України. – 2001. – 18 лип. – 176 с.
14. Обучение социальной работе: состояние и перспективы: материалы Международного Конгресса Школ социальной работы / Отв. ред. В. Г. Бочарова. – М.: Изд-во АСОПиР РФ, 1997. – 283 с.
15. Обучение практике социальной работы: Международный взгляд и перспективы / Под ред. Д. Доэла и С. Шардлоу. [Пер. с англ. под ред. Ю.Б. Шапиро]. – М.: Аспект Пресс, 2009. – 323 с.
16. Патинок О. П. Проблема становлення відповідальності як якості особистості майбутнього соціального працівника / Соціальна робота та управління: соціологія, психологія, педагогіка, соціальна робота: Міжнародний збірник наукових праць НПУ імені М.П. Драгоманова. – Випуск 1 / [за заг. ред. В. П. Андрущенко, А. О. Ярошенко, І. М. Ковчиної]. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 200 с.
17. Подоляк Л Г. Психологія вищої школи / Подоляк Л Г., Юрченко В.І.: підручник ; 2-е вид. – К.: Каравела, 2008 – 340 с.
18. Рябченко В. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: деякі концептуальні зауваження [Текст] / В. Рябченко // Освіта. – 2011. – № 13–14. – С. 137-149.
19. Соціальна робота: В 3 ч. — К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. — Ч. І.: Основи соціальної роботи / Н. Б. Бондаренко, І. М. Грига, Н. В. Кабаченко та ін.; За ред. Т.Семигіної та І. Григи. – 2004. – 234 с.
20. Соціальна робота в Україні / За заг. ред. І. Д. Звереві, Г. М. Лактіонової. — К.: Наук, світ, 2003. — 356 с.
21. Сухарніков Ю. Вища школа України в контексті Болонського процесу / Сухарніков Ю. // Освіта. Технікуми, коледжі. – 2004. – № 1 (7). – С. 12 - 18.

22. Сущенко В. Проблемні питання реформування освіти в Україні в контексті Болонського процесу / Сущенко В. // «Освіта». - 2010. - № 5. – С. 6-15.
23. Яблонський В. Українська вища школа і Болонські стандарти / Яблонський В. // «Освіта». - 2011. - № 34. - Ст. 8-11.
24. Язвінська О. М. Застосування інноваційних освітянських технологій в контексті запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу / Язвінська О.М. // Науково-практична конференція науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів та структурних підрозділів університету. - К.: НТУ, 2008. – 498 с.

Statement of the problem. The question of the preparation of future social workers becomes relevant to Ukraine after the start of the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union and requires the implementation of European social and educational standards. There is a need to study European experience in preparing future social workers to develop practical recommendations for improving this area in Ukraine.

Urgency. The problem of preparing social workers for professional activity in the context of European integration of modern Ukraine has not been sufficiently highlighted and therefore needs special attention.

The purpose of the article – to identify new trends in the formation of the training of future social workers in the process of European integration.

Our task was to study the peculiarities of the preparation of the future social worker in the educational system of Ukraine.

Summary. The need for higher education today acquires a particularly pronounced social color, since higher education in many countries is regarded as a symbol of well-being. Better education leads to greater competitiveness in the labor market and, accordingly, better income, social status, the possibility of preservation and strengthening of health, freedom of life choice. In higher education, the social needs of people, their aspiration for further spiritual and intellectual development are realized. The final result of the presentation of educational information should be the enhancement of European cultural identity and integration into the pan-European intellectual process, since the student's age is the age of active formation and self-identification of the individual.

Social work is a unique profession requiring a specialist to have profound knowledge, skills and abilities, the development of appropriate professional and personal qualities, and a high level of psychological readiness for professional activity. Specialist in social work is a person who has the necessary intellectual, moral, personal qualities to perform a special, integrated, universal type of activity in the social sphere. Professional training of future social workers is a necessary prerequisite for their becoming as professionals - socially competent, psychologically mature individuals with high professional skills, modern world outlook, the need to expand and deepen their own competencies.

Conclusions and outcomes. In turn, professional training should be considered in the context of personal development. Formation of readiness for professional activity is not only the learning of skills and abilities, but also the development of psychomotor activity of the future student during the educational activity, which takes place under the condition of developed reflection, awareness of their place in the environment.